

FULL d'INNOVACIÓ DOCENT en EDUCACIÓ SUPERIOR

Gener

04

SUMARI

«Avui parlem...»

- La professionalitat docent i els seus espais de millora

Joan Rué

«Què en podeu dir de...»

- La millora de la qualitat docent: breus punts sobre els projectes UAB presentats al Programa d'Ajuts del DURSI (2003)

Maite Martínez

«Coneixes...?»

- Les TIC com a eina de transformació de la docència: una experiència d'innovació per implementar

Marina Tomàs

«Formació»

- Pla de Formació Permanent IDES: 1a edició
- III Congrés Internacional Docència Universitària i Innovació

Universitat Autònoma de Barcelona

AVUI PARLEM...

La professionalitat docent i els seus espais de millora*

Una mirada retrospectiva a qualsevol professió mostra fins a on han variat les condicions contextuais i les pràctiques en què s'ha desenvolupat. Aquesta mirada ens informa, també, que una activitat professional que no es vagi adaptant als nous requeriments socials i tècnics, que no s'exerceixi en tota la seva complexitat o que no tendeixi a ser millorada mitjançant el seu exercici tendirà a ser menystinguda pels seus eventuals usuaris.

En el camp educatiu podem fer el mateix exercici. La professió docent es caracteritza, com qualsevol altra, per ser un complex d'activitats comprensibles, per la possibilitat de ser apresada per qui s'interessa en el seu exercici i, en tercer lloc, per ser susceptible de canvis i de millora, a fi d'adaptar-se a distintes necessitats, a nous escenaris i requeriments tècnics.

Poques activitats atreuen sobre si un grau tan alt i tan variat d'influències o de condicionants rellevants com la docent. Vegem alguns dels diferents tipus de condicionants i algunes de les conseqüències que comporten.

- La professionalitat docent tracta amb fets i no amb objectes. La conseqüència del que s'acaba d'enunciar és que el grau de professionalitat serà més gran com més capacitat posseeixi un professional determinat de generar, contextualitzar, gestionar, interpretar, i no pas fer.
- Les eines per construir, interpretar i analitzar les dades de la realitat que es percep poden ser moltes i usar-se de manera molt diversa, però sempre es troben vinculades a valors.
- La docència s'exerceix mitjançant una relació comunicativa amb altres persones, amb tot el que això suposa.
- L'ofici docent es practica en contextos socials reduïts, afectat per una important relació professional entre iguals, amb una pressió cap a formes homogenies de

treball entre col·legues, en els contextos que anomenem centre, departament o titulació.

- La professionalitat docent es pot veure fortament condicionada per regles institucionals i de grups d'iguals que vagin en sentit contrari a les evidències del coneixement pedagògic.
- Finalment, la professionalitat docent es troba sotmesa a un escrutini social que tendeix a generar pressió sobre uns determinats resultats o tipus d'actuacions per sobre d'altres.

En conseqüència, en les situacions de desenvolupament professional sembla fonamental accentuar aquelles qüestions que reflexionin més sobre les regles d'aquest, que no pas sobre els seus continguts específics. En aquest sentit, cal destacar, per la seva importància, les estratègies següents:

1. Enfortir el sentit i la capacitat de decisió docents, fonamentats en criteris propis, personals i d'equip, contrastats sempre en les evidències dels fets que es generin i el coneixement pedagògic públic.
2. Enfortir la deliberació entre agents, com a metodologia per dirimir racionalment els diferents valors i sotmetre a debat les bases de l'acció docent.
3. Orientar el desenvolupament professional cap a la millora de les competències personals de l'alumne i dels perfils de la formació, a partir de les aportacions dels respectius àmbits de coneixement.
4. Vincular les propostes docents a un determinat sentit de l'ètica, ja que en educació no hi ha res simplement tècnic.
5. Usar els referents externs, el coneixement expert, com a recursos per incrementar els límits del desenvolupament professional.

Joan Rué
Director de l'IDES
joan.rue@uab.es

* Aquest text té com a base el publicat a *Escuela Española*, III, núm. 7: Rué, J. 2003. «Escenarios en la asesoría de la actividad docente» P. 6-9

QUÈ EN PODEU DIR DE...

La millora de la qualitat docent: breus apunts sobre els projectes UAB presentats al Programa d'ajuts del DURSI (2003)

A l'última convocatòria, el DURSI va concedir ajuts a 25 projectes de la UAB. La tipologia de projectes d'innovació presentats es podria classificar de la manera següent:

- Tipus A: quinze projectes orientats a desenvolupar materials docents i audiovisuals per incorporar a un web, per tal de possibilitar l'aprenentatge interactiu i fomentar l'autonomia dels alumnes en el seu aprenentatge.
- Tipus B: sis projectes que introdueixen metodologies innovadores per a l'aprenentatge de l'alumne (aprenentatge mitjançant problemes, estudi de casos, etc.)
- Tipus C: quatre projectes dirigits a millorar les pràctiques que realitzen els alumnes.

La UAB, en la mateixa convocatòria, es va comprometre a dotar d'un ajut (fins a 3.000 €) els projectes que, tot i no haver estat acceptats en la convocatòria esmentada, fossin considerats innovadors i apuntessin a la millora de la docència de la nostra universitat. En aquest sentit, la convocatòria interna va recollir un total de 39 projectes d'entre els presentats a la convocatòria DURSI el 2002 i el 2003.

La comissió IDES que va rebre l'encàrrec d'informar sobre els projectes va suggerir els criteris de prioritat següents:

Projectes d'accions dirigides a:

1. Millorar les condicions d'aprenentatge de l'alumne
2. Reforçar l'estudi autònom de l'alumnat
3. Accions integrades per equips interdisciplinaris
4. Accions entre equips interuniversitaris
5. Accions originals
6. Accions orientades a una matèria

Aquestes recomanacions van ser utilitzades per la comissió encarregada d'establir els barems definitius per a la concessió d'ajuts a dinou projectes. La tipologia d'aquest segon grup de projectes es podria classificar de la manera següent:

- Tipus A: tretze projectes orientats a desenvolupar materials docents i audiovisuals per incorporar a un web, els quals han de possibilitar l'aprenentatge interactiu i fomentar l'autonomia dels alumnes en el seu aprenentatge.

- Tipus B: sis projectes que proposen metodologies innovadores per a l'aprenentatge de l'alumne.

En conjunt, la distribució de projectes d'innovació quedaria segons el gràfic adjunt. Els esmentats projectes, conjuntament amb altres experiències d'innovació docent que es porten a terme a la nostra universitat, ens confirmen que actualment hi ha entre el professorat una inquietud per la millora de la docència i l'aprenentatge dels alumnes. Aquesta tendència ha de ser dinàmica i ascendent en el temps per tal de potenciar, així, la qualitat docent del nostre campus.

Ajuts del DURSI i/o UAB concedits per la millora de la qualitat docent als diferents Departaments del Campus (2003)

Departaments als que s'ha concedit 3 ajuts

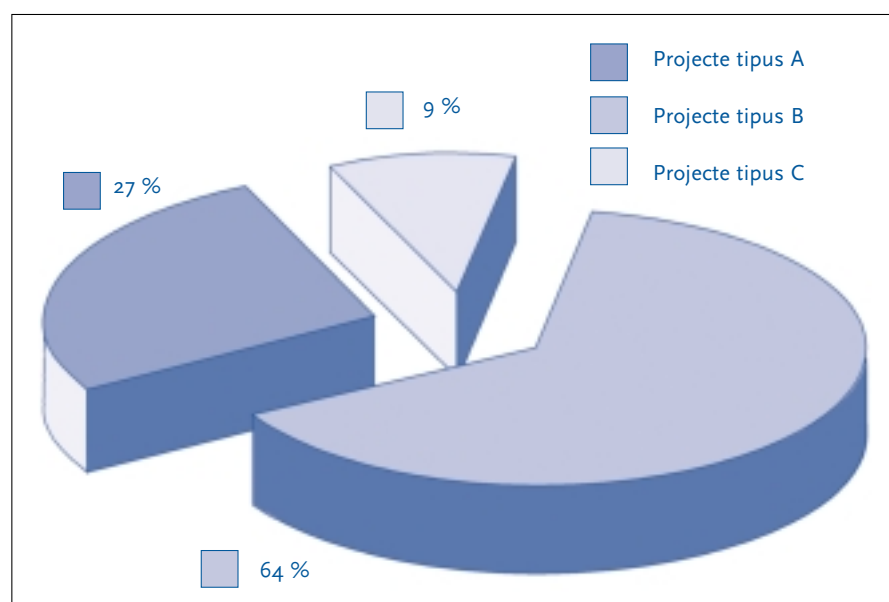
Geologia
Matemàtiques
Psicologia Bàsica, Evolutiva i de l'Educació
Comunicació Audiovisual i Publicitat

Departaments als que s'ha concedit 2 ajuts

Didàctica de la Llengua, de la Literatura i de les Ciències Socials
Economia de l'Empresa
Pedagogia Aplicada
Psicologia de la Salut i Psicologia Social
Química
Sociologia
Traducció i Interpretació

Departaments als que s'ha concedit 1 ajut

Antropologia Social i Prehistòria
Biologia Animal, Biologia Vegetal i Ecologia
Bioquímica i Biologia Molecular
Ciència Política i Dret Públic
Dret Públic i Ciències Historicojurídiques
Farmacologia, Terapèutica i Toxicologia
Filologia anglesa i Germanística
Filologia Catalana
Filologia Clàssica
Física
Geografia
Informàtica
Medicina
Pedagogia Sistemàtica i Social
Periodisme i Ciències de la Comunicació
Sanitat i Anatomia Animals
Veterinària

Percentatges dels projectes tipus presentats

CONEXES...?

Les TIC com a eina de transformació de la docència: una experiència d'innovació per implementar

Grup Innovatic. Facultat de Ciències de l'Educació
Universitat Autònoma de Barcelona

La necessitat d'incorporar les TIC a la docència de la Facultat de Ciències de l'Educació va sorgir el febrer de 2002 d'un grup de professorat¹ que va elaborar el projecte «Les TIC com a eina de transformació de la docència»,² per a la realització del qual va obtenir el suport d'un ajut de la UAB fins al juny de 2002. Posteriorment, aquest projecte va ser aprovat pel DURSI, i està en curs des del març de 2003. Aquest projecte ha consistit a posar en marxa un servei d'assessorament i suport pedagògic al professorat, per tal que utilitzés les TIC com una eina més de la seva activitat docent. S'ha disposat de dues persones de suport amb els coneixements pedagògics i tècnics que es requerien. Durant aquest temps, el personal de suport ha assessorat el professorat i l'ha ajudat a elaborar materials didàctics multimèdia que posteriorment han utilitzat a l'aula.

Les funcions concretes del personal de suport es detallen a continuació:

- Elaboració de material didàctic en format electrònic (Powerpoint o Web)
- Suport tècnic bàsic (instal·lació de programes)
- Assessoria directa (formació en l'ús del Powerpoint, Dreamweaver, recerca d'informació i material didàctic per Internet)
- Coordinació amb els serveis d'informàtica (tant de la Universitat com de la Facultat)
- Recerca d'informació educativa a la xarxa
- Elaboració de guies formatives per al professorat

S'ha copsat l'estat d'opinió a partir d'un qüestionari *ad hoc* al professorat i al seu

alumnat, en relació amb l'ús de les TIC en la docència, a partir del qual hem obtingut dades destacades, com la millora de la claredat dels continguts, el dinamisme, metodologies més actives, augment de la motivació, presentacions més visibles en grup i facilitat d'accés a la informació. En el total de les assignatures que hi ha a la Facultat, encara vam percebre una escassa utilització de les TIC en la docència. Es van mencionar 59 assignatures en què hi havia hagut algun tipus d'innovació amb TIC, 15 de les qual concentraven la majoria de les mencions. Un 82 % de l'alumnat assenyalava que l'ús de les TIC millorava la docència en algun aspecte.

Cal assenyalar que s'ha detectat una sèrie de dificultats referents a la qualitat dels ordinadors, incompatibilitat entre versions

de programari, falta de disponibilitat de l'alumnat per utilitzar les TIC o falta de familiaritat en el seu ús. Tot i que, en general, els resultats apuntaven cap a l'ampliació i la generalització en el seu ús.

Els membres del grup hem posat tota la il·lusió per engegar un servei de suport a la docència que assessorés, orientés i ajudés tant el professorat com l'estudiant en l'ús de les TIC i que, a més a més, proporcionés una ajuda pedagògica en l'estructuració de continguts i el disseny de material didàctic.

Existeixen evidències que les tasques de suport realitzades fins ara han estat molt útils i transformadores de la docència, però, com tota innovació, resta la fase d'implementació del projecte.

Grup Innovatic

1. C. Armengol, M. Amador, C. Calmell, D. Castro, M. M. Duran, M. A. Essomba, M. Feixas, L. Fiol, J. Gairín, X. Gimeno, P. Godall, I. Gómez, M. Jariot, A. Jordán, P. Marquès, J. Miranda, A. Prat, L. Quintana, M. Rodríguez, M. Tomás, S. Tovías, C. Valls, A. Villela i G. Carreras.
2. <http://dewey.uab.es/innovatic>

Pla de formació IDES: 1a edició

La Unitat d'Innovació Docent en Educació Superior (IDES) dintre del seu pla de formació per al curs 2003-2004 fa l'oferta permanent de formació següent:

Tipus d'activitats formatives

Les activitats formatives de l'IDES estan organitzades segons els criteris següents: els seminaris catalogats amb la lletra A són d'estratègies d'ensenyament i aprenentatge, i els catalogats amb la lletra B són d'avaluació. Les activitats de formació catalogades de tipus C són tallers didàctics, i les E són específiques per a col·lectius determinats.

Les activitats formatives escollides, una vegada finalitzades, seran acreditades per l'IDES.

Els docents que vulguin accedir al programa d'acreditació en Formació Docent en Educació Superior (FDES) hauran d'escollir dins d'aquestes activitats les que formen part de l'esmentat programa.

Per al programa FDES variarà la metodologia de treball i la temporalització de la seva execució.

Tipus d'acreditació

- Si es realitza el seminari tipus A/B com a formació puntual, s'acreditarà amb 0,5 crèdits europeus ECTS.
- Els tallers s'acreditaran com a 0,25 crèdits europeus ECTS.

Seminaris generals

A10301	L'aprenentatge per problemes i l'espai europeu d'educació superior.
A10302	Resoldre problemes per aprendre ciències
A10303	El desenvolupament d'unitats de programació mitjançant l'organització cooperativa del treball dels alumnes
A10304	Pràctiques sobre el discurs oral en l'àmbit acadèmic: estratègies de comunicació a l'aula
A10306	La tutoria a la universitat
B10307	L'avaluació de coneixements
B10308	Instruments de regulació i d'avaluació estratègica dels aprenentatges dels alumnes

Seminaris específics

E10301	La direcció d'equips de treball a la universitat contemporània. Consideracions i instrumentació a la pràctica creadora
E10302	Competències curriculars
E10303	Eines i mètodes per a entorns bimodals d'aprenentatge

Tallers

C10301	Educació de la veu i fonàtria
C10302	Acrobat 5.0
C10303	Creació de presentacions
C10304	Introducció a Dreamweaver
C10305	Campus virtual

Períodes de formació i horaris

El pla de formació permanent IDES es desenvoluparà en dos blocs temporalitzats dins el curs 2003-2004.

- 1r bloc: del 19 de gener al 6 de febrer
- 2n bloc: del 21 de juny al 9 de juliol

L'horari de les activitats formatives serà de matí (de 10 a 13 h) o de tarda (de 16 a 19 h)

Criteris de preinscripció

El programa de formació permanent de l'IDES estarà a l'abast del personal docent investigador de la Universitat Autònoma de Barcelona.

Les activitats de formació són gratuïtes.

Tant els seminaris com els tallers que s'ofereixen hauran de tenir un mínim de 10 i un màxim de 22 alumnes perquè es realitzin.

La inscripció es farà per ordre de demanda.

Quan l'activitat de formació hagi arribat a un màxim d'alumnes, el botó d'inscripció es desactivarà.

Inscripcions

www.uab.es/ides

Unitat d'Innovació Docent
en Educació Superior (IDES)

Edifici A
Campus de la UAB
Universitat Autònoma de Barcelona
08193 Bellaterra (Cerdanyola del Vallès)
Tel.: 93 581 41 66
Fax: 93 581 41 67
ides@uab.es
www.uab.es/ides

Equip de la Unitat

Dr. Joan Rué
Director

Dra. Maite Martínez
Responsable d'Innovació

Dr. Francesc Xavier Moreno
Responsable de Formació

Edició i impressió

Servei de Publicacions
de la Universitat Autònoma de Barcelona

3er Congreso Internacional:
"Docencia Universitaria
e Innovación"

Girona
30 de juny i 1 i 2 de juliol de 2004
Tel.: 93 581 42 36
A/e: info.cidui@upc.es
<http://cidui.upc.es>

